

Phẩm 8: NHẪN NHỤC BA-LA-MẬT-ĐA (Phần 1)

Này Xá-lợi Tử! Thế nào gọi là Đại Bồ-tát Nhẫn nhục ba-la-mật-đa? Đại Bồ-tát này vì hộ cấm giới, phát khởi dũng mãnh, tu hành đầy đủ Nhẫn nhục ba-la-mật-đa. Khi Bồ-tát tu hạnh này, thế gian có tất cả việc nhiều nã không nhiều ích thấy đều nhẫn chịu. Nếu gặp lúc lạnh, nóng, đói, khát, gió mạnh khốc liệt và các loại muỗi mòng, đĩa, trùng độc cùng tập hợp lại xúc nã, Đại Bồ-tát đều nhận chịu. Nếu các chúng sinh hủy báng bằng những lời lẽ độc ác, muốn tổn hại thân mạng Bồ-tát, lúc đó tâm Bồ-tát không có sợ hãi, không sinh giận dữ, cũng không kết oán đã sinh, hiện sinh và sẽ sinh, đều hay nhẫn nại.

Này Xá-lợi Tử! Đây là Đại Bồ-tát tu hạnh Nhẫn nhục ba-la-mật-đa đầy đủ.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Ta ở trong nhiều kiếp xa xưa thường tu pháp quán nhẫn nhục như vậy. Nếu tất cả hữu tình cố đến mắng chửi, lại thêm sân hận đánh đập, dùng đủ lời thô ác phỉ báng, tuy họ có thái độ như vậy nhưng ta không sinh giận dữ, không sinh tật đố, không sinh nã hại cũng không đem các việc không nhiều ích mà trả thù lại.

Này Xá-lợi Tử! Ta tự thành tựu nhẫn nhục quán rồi, thường khởi bi tâm thương nhớ hữu tình. Vì các hữu tình luôn tăng trưởng sân hận tật đố, rơi vào trong nhiều nã, nên ta dùng mọi phương tiện khéo léo để giác ngộ họ khiến được xuất ly, được quả báo vi diệu. Nếu các hữu tình làm trái ngược với Bồ-tát, không chịu phục thiện, trở lại tăng thêm ác hạnh, thì dù ở nơi đâu cũng thường bị xấu xa, quả báo không như ý. Vì sao? Vì hành nghiệp sân hận là nhân xấu xa. Đó là nghiệp bất thiện, là nghiệp tạp nhiễm, là nghiệp thấp kém, là nghiệp không phải chánh sĩ, là nghiệp không phải bạn tốt, điều đó không nên làm. Nên biết, sân hận các nghiệp bất thiện hay khiến rơi vào ba đường ác, hay rơi vào Diêm-ma-la giới, hay khiến đọa vào địa ngục, sinh trong loài, súc sinh, lấy Diêm-ma-la giới làm quyến thuộc. Các ác hạnh nghiệp sân hận như vậy hay khiến rơi vào cõi Dạ-xoa không tiền của thấp kém, hay khiến rơi vào ngạ quỷ thấp kém không tiền của. Các ác hạnh nghiệp sân như vậy có thể đưa đến làm người xấu xa nghèo cùng hạ tiện.

Này Xá-lợi Tử! Thuở xưa ta chưa tu các hành tướng như vậy, Đại Bồ-tát không nên tu hành tướng như vậy.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Trong đó sao gọi là pháp sai khác? Sao gọi là mọi tu tác sai khác? Chúng ta đã tu hành tướng ưng với thiện pháp, còn các hữu tình đã tu trái với thiện pháp tướng ưng. Đây là pháp sai khác tu tác sai khác.

Này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát phải nên tu học theo cách của ta. Vì sao? Vì khi Đại Bồ-tát tu học, hoặc có hữu tình đến quấy nhiễu nhưng Bồ-tát không khởi tâm giận dữ sân nhuế, đối các hành tướng cũng không tác ý, thường tự suy nghĩ quán sát nhẫn nhục thành thực hữu tình các thiện căn bản.

Này Xá-lợi Tử! Giả sử có người dùng vàng, bạc, lưu ly, xa cừ, mã não, san hô, hổ phách, châu ngọc... trong bốn đại châu để bố thí, nhưng lại không bằng người thực hành Nhẫn nhục ba-la-mật-đa này. Vì sao? Vì Đại Bồ-tát do nhẫn nhục cho nên khiến hữu tình không đọa luân hồi, hưởng đến đạo vô lậu.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát không nên khởi tâm sân nhuế, mà phải tác ý niệm Phật, niệm pháp, niệm Tăng. Vì sao? Vì quy mạng sức công đức, nên được thành tựu vô lượng thiện căn, cũng khiến hữu tình thấy đều niệm Phật, niệm Pháp, niệm Tăng. Khi khởi niệm này thường được giác ngộ, ta cùng với hữu tình có thiện gì ác gì? Nếu

không nhớ niệm Phật, Pháp, Tăng bảo thì sân nhuế, giận dữ, ác hạnh luôn trói buộc. Bồ-tát suy nghĩ như vậy: “Nếu khởi sân nhuế thì chẳng phải chánh lý. Nếu hay nhẫn nhục tức là chánh lý.” Bồ-tát nên xa lìa tất cả nghiệp hạnh sân nhuế, nên khi hành Nhẫn nhục ba-la-mật-đa, thì trước hết phải nhớ niệm Phật, Pháp, Tăng bảo. Sức của Tam bảo có khả năng khiến tất cả hữu tình đồng thực hành hạnh này.

Này Xá-lợi Tử! Ta đã thành tựu hành tướng như vậy, chứng thành Chánh đẳng Chánh giác, vì các hữu tình chuyển diệu pháp luân, xin các Đức Như Lai nhiếp thọ cho.

Này thiện nam! Nên khi phát tâm Chánh đẳng Chánh giác, vì các hữu tình chuyển diệu pháp luân, thì sẽ đạt được vô lượng tri kiến thù thắng vô ngại giải của chư Phật. Bồ-tát tu Nhẫn nhục ba-la-mật-đa này thành tướng như vậy, đối trị ác hạnh giận dữ sân nhuế, cũng nên nhớ nghĩ phương Đông có hằng hà sa số thế giới. Trong hằng hà sa số thế giới ấy có hằng hà sa số Như Lai Ứng Cúng Chánh Đẳng Chánh Giác, hiện đang nói pháp, lợi ích hữu tình. Lúc đó, các Bồ-tát được Như Lai thọ ký.

Này thiện nam! Ta cũng đã phát tâm Chánh đẳng Chánh giác, cũng nói pháp giáo hóa các hữu tình như vậy. Nam, Tây, Bắc phương, bốn phía trên dưới cũng có hằng hà sa số thế giới. Trong đó có hằng hà sa số Như Lai Ứng Cúng Chánh Đẳng Chánh Giác hiện tại nói pháp, lợi ích hữu tình, lúc đó các Bồ-tát được Như Lai thọ ký.

Này thiện nam! Ta cũng đã phát tâm Chánh đẳng Chánh giác nói pháp giáo hóa các hữu tình, thường luôn khen ngợi Nhẫn nhục ba-la-mật-đa, rống tiếng rống sư tử, vĩnh viễn xa lìa các ác hạnh giận dữ sân nhuế. Nếu các hữu tình thích tu mọi lợi ích, Bồ-tát thấy các hữu tình tu hành như vậy, ta cũng tùy thuận làm các việc ích nghĩa lợi.

Trong đó tại sao có các thứ khó làm và dễ làm?

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát cùng với các hữu tình, nên tu học Nhẫn nhục ba-la-mật-đa như vậy: “Nếu không tùy thuận sự tu học như vậy thì không phải là bạn tốt của ta; nếu hay tùy thuận làm việc nghĩa lợi thì là bạn tốt.” Vì thế nên biết, không có ai có thể xâm hại, việc nghĩa lợi này, ta nên ham thích sâu xa không bỏ hữu tình, làm các việc có nghĩa lợi.

Khi ấy, Đức Thế Tôn nói kệ rằng:

*Ta ở trong câu-chi ức kiếp
Cứu vớt hữu tình không nghĩa lợi
Thấy các hữu tình chịu khổ não
Chưa từng tạm bỏ được an ổn
Chẳng tánh hữu tình vốn nghĩa lợi
Cùng nhau chỉ dạy làm bạn tốt
Nếu gặp các ác sân nhiều hại
Vì việc nghĩa lợi thường nhẫn nhục
Khắp hết tất cả Diêm-phù-đề
Ở trong cõi Phật cũng như vậy
Chứa đầy tất cả các trân báu
Vì là thiện hữu đều bố thí
Hoặc nếu có người cầm kiếm bén
Muốn đến cắt thân thể của ta
Do lòng nhẫn nhục sinh tâm Từ
Vĩnh viễn không sợ các khổ não
Hoặc có người giận dữ sân nhuế*

*Quyết đem khổ độc đến xâm nhiễm
Dùng sức nhẫn nhục mà khen ngợi
An trú nhẫn khổ không nào hại
Người cầm dao gậy và thuốc độc
Với tướng giận dữ muốn gia hại
Vì lợi hữu tình các thiện căn
Đối với ác pháp hay nhẫn chịu
Nay ta không học các người ngu
Cũng không học hạnh thấp kém ấy
Tu nhân thù thắng rộng nhiều ích
Hướng đến quả Niết-bàn vô thượng.*

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nên tu học Nhẫn nhục ba-la-mật-đa như vậy: “Trong trăm ngàn vạn câu-chi na-do-tha kiếp, giả sử có người dùng gối, đá, gậy gộc, các loại khí trượng mà đánh đập ta bất tỉnh nằm dài trên đất, giày lâu mới tỉnh lại.” Lúc đó Đại Bồ-tát suy nghĩ như vậy: Than ôi! Chưa từng có, nay ta được sống lại, vậy sau phải nên tu học Nhẫn nhục ba-la-mật-đa tối thượng tối thắng. Giả sử có người đến chỗ ta xin đầu, mắt, xương, tủy, thân thể, thịt, tay chân của ta như khắc-già sa số mãn một đại kiếp, lúc đó, ta không xan lạn keo kiệt, cũng lại không khởi các ác hạnh giận dữ, sân nhuế. Vì sao? Vì nếu khởi ác hạnh giận dữ sân nhuế thì bị tan hoại thiện căn mà ta đã tích tập trong trăm ngàn kiếp. Nay ta lại tích tập kiên cố, trong trăm ngàn kiếp gieo trồng thiện căn không để hoại mất, vì pháp Chánh đẳng Chánh giác tu tập khó được. Vì sao? Vì các Bồ-tát dùng sức nhẫn nhục làm áo giáp.

Này Xá-lợi Tử! Tâm Đại thừa của Đại Bồ-tát không nên thoái chuyển, làm cho bọn ma không có dịp xen vào; nếu có xen vào thì không thể thành tựu Chánh đẳng Chánh giác. Vì thế nên đối với tâm Bồ-đề không nên thoái chuyển; nếu tâm thoái chuyển thì tâm sẽ tán loạn, khiến ma có dịp làm chướng ngại.

Sao gọi là việc ma? Tức là đắm trước vào việc ăn uống, đó là việc ma. Đắm trước ba y, đó là việc ma. Giáo hóa mà còn phân biệt, đó là việc ma. Vì lợi dưỡng khiến người khen ngợi. Đó là việc ma. Vui với cái lợi của chính mình, đó là việc ma. Đoạn diệt các pháp trong sạch, đó là việc ma. Cho đến cản trở người ở chỗ vắng lặng, ngăn chặn người tu phước tuệ, cấm ngăn người thân cận các bậc có phép tắc mô phạm, đoạn người tu tập hạnh Bồ-đề, đó là việc ma.

Này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nếu đối với đại Bồ-đề mà sinh thoái chuyển, khởi ý tán loạn, thì bọn ma thừa dịp xen vào. Vì sao? Vì có các ma chướng trong nhiều kiếp dò xét tìm sự sơ hở len lõi vào tâm của Bồ-tát, khiến tăng thêm sự giận dữ sân nhuế.

Này Xá-lợi Tử! Thuở xưa ta làm tiên nhân kiên trì cấm giới, tu hạnh Nhẫn nhục ba-la-mật-đa, thông đạt thiện pháp. Lúc đó có đại ma vương hóa ra năm trăm chúng trượng phu đều là dũng mãnh nổi tâm giận dữ. Suốt trong năm trăm năm đi, đứng, nằm, ngồi, ngày đêm nổi giận liên tục, hoặc ở giữa đường, giếng, làng, xóm và nhà bạch y, hoặc giữa đồng trống thường nổi sân nhuế, đối gạt không thật, huyễn hoặc hữu tình.

Này Xá-lợi Tử! Chúng ma này trong năm trăm năm luôn bên cạnh ta nổi sân giận sinh các lỗi lầm. Lúc đó, ta quán sát suy nghĩ vì lòng thương xót khởi tâm đại Bi, vì các chúng ma nói pháp vi diệu. Lúc đó, bọn ma được nghe pháp rồi, các nghiệp ác hạnh thấy đều tiêu diệt.

Này Xá-lợi Tử! Lúc đó, ta vì các bọn ma nói pháp này rồi, khiến các hữu tình

thành thực thiện căn, chứng đắc Chánh đẳng Chánh giác.

Lại nữa, vì các hữu tình tâm tánh quanh co phá giới, không thích thiện pháp khó điều phục và các hữu tình nhiều tham sân si, làm thiện duyên khiến được thành tựu Chánh đẳng Chánh giác. Ta nguyện đương lai thành Đẳng Chánh giác, sớm độ thoát các loài hữu tình khiến được Niết-bàn.

Này Xá-lợi Tử! Lúc đó, ta trừ các vọng niệm, thường sinh chánh niệm, đầy đủ thiện hạnh, nhiều ích hữu tình, đối với ba tế chưa từng tạm bỏ.

Này Xá-lợi Tử! Nếu Đại Bồ-tát tinh tấn cầu Chánh đẳng Chánh giác thì nên đầy đủ Nhẫn nhục ba-la-mật-đa. Nếu Bồ-tát trong thân đã sinh, chưa sinh các thứ bệnh nặng trầm trọng khổ não, cho đến chết khổ. Lúc đó, Bồ-tát đầy đủ Nhẫn nhục ba-la-mật-đa, thì đều có khả năng nhẫn nhục chịu tất cả.

Này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát phải nên kiên cố an trụ Nhẫn nhục ba-la-mật-đa của Bồ-tát, phải biết rõ như vậy không nên nổi giận dữ. Đó gọi là Bồ-tát nhẫn nhục không tổn hại; Bồ-tát nhẫn nhục không tranh cãi. Bồ-tát nhẫn nhục không sát hại; Bồ-tát nhẫn nhục tự hộ thân mạng. Bồ-tát nhẫn nhục hộ thân mạng người khác; Bồ-tát nhẫn nhục thường hộ thân, miệng, ý nghiệp; Bồ-tát nhẫn nhục quán sát nội tâm tu hạnh nhẫn nhục; Bồ-tát nhẫn nhục xa lìa tham ái; Bồ-tát nhẫn nhục tùy thân nghiệp báo. Bồ-tát nhẫn nhục thanh tịnh miệng, ý, nghiệp. Bồ-tát nhẫn nhục dùng sức nhẫn nhục đạt được cái vui thù thắng vi diệu của trời người. Bồ-tát nhẫn nhục đạt được tướng hảo viên mãn thù thắng của Bồ-tát. Bồ-tát nhẫn nhục đạt được phạm âm thanh tịnh vi diệu sâu xa của Như Lai. Bồ-tát tích tập thiện hạnh kiên cố; Bồ-tát nhẫn nhục xa lìa tất cả nhiều não thế gian. Bồ-tát nhẫn nhục, nếu có người đến tìm các lỗi lầm, lúc đó, Bồ-tát không sinh tổn hại. Nói tóm lại, Bồ-tát nhẫn nhục cho đến đạt được mười lực mười tám pháp Bất cộng, đại Từ, đại Bi, đại Hỷ, đại Xả tất cả pháp thù thắng đều được viên mãn. Phải nên biết rõ, đó chính là Đại Bồ-tát an trụ Nhẫn nhục ba-la-mật-đa. Này Xá-lợi Tử! Khi Đại Bồ-tát tu hạnh nhẫn nhục, nếu có người nổi sân hận muốn đến não hại, lúc ấy, Bồ-tát biết rõ sự nổi sân hận đó như hư huyền, như tiếng vang từ trong hang vọng ra, biết thế nên không báo thù lại, cho đến đánh đập giết hại. Điều đó Bồ-tát nên quán sát kỹ, biết nó như huyền như hóa cũng không trả thù lại; hoặc có người đến khen ngợi đủ điều, Bồ-tát cũng không lấy đó làm vui. Vì sao? Vì Bồ-tát lấy phần công đức chân thật viên mãn của chính mình làm quyến thuộc, không đắm trước vào pháp thế gian, phải biết sám hối ăn năn lỗi lầm của chính mình, không khinh chê lỗi lầm của người khác, vì đó là khả năng viên mãn pháp phần Bồ-đề, làm đại Phật sự. Bồ-tát lại suy nghĩ: “Tội nghiệp đã làm thấy đều hư giả, các hạnh trái nhau, vứt bỏ mọi việc không nghĩa lợi.”

Này Xá-lợi Tử! Đây gọi là Đại Bồ-tát hành Nhẫn nhục ba-la-mật-đa.

